

РЕШЕНИЕ

№ 3701

гр. София, 09.07.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 15 състав, в публично заседание на 30.06.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Полина Якимова

при участието на секретаря Цветелина Заркова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **13438** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

С постъпила в АССГ на 28.11.2019г., но предадена на пощенски оператор на 26.11.2019г. искова молба М. Т. М., изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора С., е предявил срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 69000 лв. за периода 26.07.2019г. до датата на исковата молба затова, че за времето от 26.07.2019г. до 04.10.2019г. е настанен в изолатор 13Г, където е държан денонощно заключен, хранел се в изправено положение, в резултат на което отслабнал 10-12 кг., станал раздразнителен и се плашел лесно, търпял пренебрежително отношение на надзорно-охранителния състав.

В постъпил по делото на 16.01.2020г. отговор на исковата молба от представител по пълномощие на ГДИН не отрича допустимостта на иска, бланкетно оспорва неговата основателност.

В съдебно заседание пред АССГ ищецът поддържа исковата молба. Сочи, че не му е известно по каква причина се е намирал в стаята-буфер. Условието не са му проблем, но счита, че срещу него са извършени своеволия.

Ответникът се представлява от юрк. Д., която сочи, че буфер е спално помещение за временно настаняване с оглед предотвратяване ескалирането на напрежение. Позовава се на казаното от лишения от свобода, че условията не му пречат. Претендира

отхвърляне на иска и присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Прокурорът от СГП дава заключение за неоснователност и недоказаност на иска и предлага той да бъде отхвърлен.

От фактическа страна се установява:

В книга за приемане и сдаване на дежурството от Дежурните главни надзиратели, започната на 7.07.2019г. в частта й „Докладна записка от Н. Н. А. – ДГН в Затвора С. на 27.07.2019г. е отразено, че в 20 ч. по негово разпореждане е извършено претърсване на спални помещения № 2 и № 3 в XII-та група, личен обиск и проверка с „Дрегер“ на настанените в тях лишени от свобода. В спално помещение № 2 е открита и иззета 1 кофа със заготовка на алкохол. Отказано е съдействие за проба с „Дрегер“ от М. Т. М. от помещение № 2 и от Б. Б. от помещение № 3. Пробите на останалите лишени от свобода са отрицателни. Поради видимо нетрезвото състояние на М. и Б. са настанени в служебно помещение срещу III-ти пост.

Съставен е протокол за претърсване и обиск на лишени от свобода от 27.07.2019г., 20,00 ч., в който е отразено намирането на 1 бр. кофа от 25 литра със заготовка на алкохол и 1 бр. стъклена чаша с течност около 50 милилитра с мирис на алкохол – така и протокол за иззети вещи при личен обиск и претърсване, сочещ, че същите са оставени за съхранение при домакин.

Отказът на ищеца да бъде проверен за алкохол е потвърден с обяснения от Т. М. Т. и И. М. С.. Ц. Т. Ц. потвърдил писмено, че кофата с „джибри“ и чашата са негови.

В докладна записка без дата мл. инсп. К. И., I-во отд. на НОС е посочено, че М. отказал да даде обяснения по случая. По разпореждане на ДГН той е преместен в буфера срещу пост № 3. М. е нарушил чл.96, т.3, т.4 и т.5 ЗИНЗС. В Докладна записка вх. № 2186/ 29.07.2019г. са описани констатациите на инспектор И. за откритите в банята на спално помещение № 2 вещи и отказа на ищеца, който бил във видимо нетрезво състояние, да бъде подложен на проба с дрегер.

Във връзка с последната докладна записка е извършена проверка от инспектор Е. Ч.. В своя докладна записка от 24.09.2019г. той описал отразените в горесцитираните книжа констатации и заключил, че М. е извършил дисциплинарно нарушение по чл.100, ал.1 ЗИНЗС и ал.2, т.5 ЗИНЗС, като с деянието си е нарушил чл.96, т.5 ЗИНЗС. Мотивирано е предложение на ищеца, който не е наказван, нито награждаван, да бъде наложено дисциплинарно наказание „извънредно дежурство по поддържане на чистотата и хигиената за срок от 7 дни“.

В писмо рег. № 578/ 29.01.2020г. на началника на Затвора С. е отразено, че с цел опазване на живота и здравето на М. предвид видимото неадекватно състояние, същият е изведен в спално помещение 13Г извън групата, за да се предотвратят последващи конфликтни ситуации, тъй като същият е бил импулсивен и агресивно настроен вследствие видимата употреба на алкохол, както и предвид констатираните по-рано през деня проблемни ситуации между Ц. Ц. и Б. Б., изведени също в защитеното спално помещение извън групата.

Въпросното помещение е оборудвано за нормално пребиваване, с постоянно течаща топла и студена вода, с възможност за естествена светлина и проветряване. Настанените в него лишени от свобода ползват престой на открито и всички други дейности по утвърден график като останалите лишени от свобода с единствената особеност, че поради уязвимостта на лицата, които се настаняват в него, същото е изнесено извън групите за постоянно наблюдение от надзорно-охранителния състав.

В Медицинския център при Затвора С. се е установена регистрирана документация и

посещения от ищеца, удостоверяващи влошено здравословно състояние. Според началника на Затвора С. М. е с негативно и агресивно отношение към администрацията предвид многобройните наложени му дисциплинарни наказания предимно за употреба и приготвяне на алкохол и притежание за забранени вещи. Поведението му в контролирана среда показва утвърдени криминални нагласи и неспазване на установения законов ред и режимни изисквания, което силно затруднява корекционния и възпитателен процес.

След стабилизиране на поведението на М. и по преценка на администрацията, че при извеждане от защитеното спално помещение и настаняването му отново на територията на 12-та група няма да възникнат конфликтни и проблемни ситуации той е върнат в групата.

Според писмо на иф началник на Затвора С. рег. № 4002/ 17.06.2020г. в периода 27.07.2019г. – 4.10.2019г. лишеният от свобода М. М. не е изолиран в единична килия на територията на I-ва група /зона с повишена сигурност/, а след извършено нарушение на ЗИНЗС той по заповед на началника на затвора е настанен в спално помещение 13В, където са настанени и други лишени от свобода до изясняване на случая. Това помещение не отговаря на условията за пълна изолация. Заповед № Л-5358/ 27.12.2018г. относно определяне на задължителните видове документи, водени от надзорно-охранителния състав в затворите и арестите към тях не предвижда водене на движението на лишени от свобода по спални помещения.

Според Докладна записка рег. № 3979/ 16.06.2020 г. на исдвр на 5-та група в Затвора С. ищецът не е пребивавал в изолатор 13Г, а в спално помещение извън 12-та група, в т.нар. „буфер“ който се използва за настаняване на лишени от свобода с проблемно поведение с оглед запазване на живота и здравето им. За тези помещения не се съставят отделни регистри, той като настанените в тях се водят в групата, от която са излезли и са временно настанени там.

Със Заповед № Л.76/ 25.03.2020г. на началника на Затвора С. е разпоредено обособяването на 3 спални помещения 13А, 13В и 13Г с указано местоположение, които се ползват за престояване на лишени от свобода от групите на затвора с цел запазване на живота и здравето им, както и изпратени чужда делегация при надхвърляне капацитета на спалното помещение, обособено в 8-ма група, както и по други причини и обстоятелства. В п. VII на заповедта е предвидено настаняването да се извършва с оглед недопускане на физическа саморазправа над лишени от свобода, извършване на престъпления, недопускане на ескалация на напрежение между лишените от свобода.

В. П., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С. и пребивавал съвместно в буферното помещение заедно с ищеца за период от 2 месеца, разпитан в осз на 30.06.2020г., споделя, че същото е с малки размери, с лоши прозорци и настанените в него са заключени денонощно. Обикновено в него се намират 5-6 души. Банята и тоалетната определя като „ужасни“ Мивката е малка. Има много дървеници. В стаята има ръждясала маса, един стол, 5-6 легла и два или три шкафа. При престой в нея се нарушава и психическото, и физическото състояние, „влизах нормален и излизаш недобре“.

С протоколно решение № 181/ 8.10.2018г. по адм. дело № 10317/ 2018г. на АССГ, II отд., 48 с-в е отменена Заповед № 388/ 19.09.2018г. на впд началник на Затвора С., с която на ищеца е наложено дисциплинарно наказание „изолиране в наказателна килия“.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода 27.07.2019г. – 4.10.2019г. е настанен в буферно помещение в Затвора С. извън групата, към която се числи, което е постоянно заключено, хранел се в изправено положение, в резултат на което отслабнал 10-12 кг., станал раздразнителен и се плашел лесно, търпял пренебрежителното отношение на надзорно-охранителния състав.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 от АПК, вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията“.

Материално-правна уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал.1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица и установява забраната осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко и унижително отношение.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материално-правни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС и 3) причинна връзка между нарушението на чл.3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат.

Деликтната отговорност на държавата не се презюмира от закона, поради което в тежест на ищеца /по аргумент от чл.154, ал.1 ГПК, вр. чл.144 АПК/ е да проведе главно и пълно доказване на осъществено нарушение на чл. 3 от страна на органите по чл.284, ал.1 ЗИНЗС. Доказването на настъпването на неимуществени вреди, за които нормата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС е въвела оборима презумпция, не подлежи на главно доказване от ищеца, а на оборване от ответника по пътя на обратното доказване, което също следва да бъде пълно. Тази оборима презумпция се простира и върху третия елемент на фактическия състав на деликтната отговорност – причинна връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат и това е така, доколкото нормата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС изисква доказване единствено на нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, за да се приеме настъпването на неимуществени вреди от това нарушение – „в случаите по ал.1 настъпването на имуществените вреди се предполага до доказване на противното“.

Между страните по делото липсва спор относно обстоятелството, че на 27.07.2019г. М. е настанен в помещение, определено като буферно, което се намира извън XII-та група, към която иначе той се числи. От това помещение той е изведен на 4.10.2019г., или, твърди се увреждащо фактическо действие. Установено е наред с това, че това фактическо действие - преместването на ищеца във въпросното помещение, не се основава на административен акт. Този извод не се опровергава от разнопосочните сведения на служители при ответника – така според докладна записка без дата на мл.

инсп. К. И., I-во отд. на НОС „по разпореждане на ДГН той /М./ е преместен в буфера срещу пост № 3“. Но в писмо рег. № 4002/ 17.06.2020г. на иф началник на Затвора С. се сочи, че „след извършено нарушение на ЗИНЗС той /М./ по заповед на началника на Затвора е настанен в спално помещение 13В, където са настанени и други лишени от свобода до изясняване на случая“. Че установеното на 27.07.2019г. поведение на М., обективизиращо отказ да бъде изследван за съдържание на алкохол в издишания въздух с „Дрегер“ се субсумира под състав на дисциплинарно нарушение, сочи докладна записка на Н. А. ДГН в Затвора С. от 27.07.2019г., както и обясненията на още трима лишени от свобода. Дисциплинарно наказание по реда, предвиден в чл.100-112 ЗИНЗС спрямо ищеца обаче не е наложено.

Анализът на разпоредбите, регламентиращи режима в местата за лишаване от свобода /чл.65 – чл.72 ЗИНЗС/, права и задължения на лишените от свобода /чл.75- чл.97 ЗИНЗС/, най-сетне на реда и условията за установяване на дисциплинарни нарушения и налагане на дисциплинарни наказания /чл.100-чл.111 ЗИНЗС/ показва, че предприетото спрямо ищеца фактическо действие – преместването му извън XII-та група в буферно помещение, не се основава и на някоя от хипотезите, изброени в цитираните разпоредби въпреки последователните и взаимно кореспондиращи си сведения за това, че на 27.07.2019г. М. е отказал да съдейства да му бъде направена проба с „Дрегер“ и видимо е бил повлиян от употреба на алкохол. По отношение на предпоставките, регламентиращи в Глава девета, раздел III, „Засилени предпазни мерки. Употреба на сила, помощни средства и оръжие“ на ЗИНЗС, се установява основано на чл.92, ал.3 вр. ал.2 ЗИНЗС извършване на обиск от ръководителя на дежурната част, както и базиращо се на чл.95, ал.1 и 2 претърсване на спалното помещение, в чиято баня е открита заготовка за алкохол. Но ищецът не твърди да е претърпял неимуществени вреди от тези две действия.

Изложеното дотук обуславя извода, че преместването на М. в буферното помещение установява първия елемент от фактическия състав на отговорността на държавата в лицето на специализираните органи по изпълнение на наказанията – фактическо действие, което не се основава на административен акт или на закона. Правопораждащият отговорността на ответника юридически факт - действие, което уронва човешкото му достойнство, попада в хипотезата на чл.3, ал.2 ЗИНЗС.

При този анализ съдът приема, че искът е частично основателен и ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са резултат от нарушаване на общата забрана за нечовешко и унижително отношение. Несъмнено преместването на ищеца в постоянно заключено помещение извън групата, в която е настанен, за период от повече от 2 месеца, е от естество да причини емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Размерът на дължимото обезщетение следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне на паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане на икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. „Като база за определяне паричния еквивалент на

неимуществените вреди следва да служи още икономическия растеж, стандарта на живот и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на увреждането, както и обстоятелството, че осъждането само по себе си също има ефект на репарация. Размерът на обезщетението не следва да бъде и източник на обогатяване за пострадалия. От значение е и създаденият от съдебната практика ориентир, относим към аналогични случаи, тъй като в сферата на нематериалните ценности равенството в обществото намира най-чист израз, а „справедливостта“ до голяма степен е изпълнена с морално съдържание и отразява обществената оценка на засегнатите нематериални вреди“ – реш. по гр. дело № 85/2012г., VI ГО, ВКС.

При съобразяване на:

времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство в постоянно заключено помещение /27.07. – 04.10.2019г./;

невисокият интензитет на породените негативни вътрешни изживявания от това, че ищецът е изведен от групата си и настанен в помещение при засилена охрана, без конкретно увреждане на здравето /психическо и физическо/, установено въз основа на лаконичните показания на св. П., касаещи неблагоприятните битови условия в буферното помещение, но и акцентиращи на това, че то е непрекъснато заключено;

недоказаност на фактическите твърдения, че ищецът се е хранел в изправено положение и загубил телесно тегло;

изявлението на М. пред съда, че „по принцип условията не са ми проблем“;

обстоятелството, че до исковия период той не е наказван за дисциплинарни нарушения, но и поведението му на 27.07.2019г. на отказ да изпълни разпореждане на надзорно-охранителния състав;

съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 600 лв. В останалата част над 600 лв. до общия предявен размер от 69 000 лв. искът е неоснователен и недоказан и следва да бъде отхвърлен.

При този изход на спора право на разноски имат и ищецът, и ответникът. Претенция за присъждането им е заявила само администрацията. По силата на чл.286, ал.2 ЗИНЗС разноските в производството се присъждат на ответника единствено ако искът бъде изцяло отхвърлен. Касае се за специална норма, дерогираща общото правило на чл.78, ал.3 ГПК и чл.10, ал.4 ЗОДОВ /последната по силата на § 6 ПЗР на ЗИДЗОДОВ не намира приложение в случая. С оглед на изложеното независимо от частичното отхвърляне на исковата претенция искането на ответника за присъждане на разноски е неоснователно.

По изложените съображения АССГ, I отделение, 15 състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на М. Т. М., изтърпяващ наказание в Затвора С. обезщетение за неимуществени вреди в размер на 600 /шестстотин/ лв. за периода 27.07.2019г. – 26.11.2019г. /датата на исковата молба/ затова, че за времето от 26.07.2019г. до 04.10.2019г. е настанен в изолатор, където е държан денонощно заключен, хранел се в изправено положение, в резултат на което отслабнал 10-12 кг., станал раздразнителен и се плашел лесно, търпял пренебрежително отношение на надзорно-охранителния състав, като ОТХВЪРЛЯ иска в частта

над 600 лв. до 69 000 лв.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок, считано от съобщението и получаване на преписи от него от страните.

СЪДИЯ: